

**Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника**

Кафедра журналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української та зарубіжної журналістики

напрямок підготовки _____ 061 – Журналістика _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____ Журналістика _____
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

інститут, факультет _____ Інститут філології _____
(назва інституту, факультету)

Івано-Франківськ – 2022 рік

Робоча програма з курсу «Історія української та зарубіжної журналістики»
для студентів 2 курсу за напрямом підготовки Журналістика.

Розробники:

Холод Олександр Михайлович, доцент кафедри журналістики, доктор
філолог.наук, професор

Марчук Ганна Іванівна, доцент кафедри журналістики, к.філолог.наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри журналістики

Протокол № 1 від “31 ” серпня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ Холод Олександр Михайлович

Схвалено методичною радою факультету філології.

Протокол від №1 від “ ” вересня 2022 р.

Голова _____ (доц. Мартинець А.М.)

Декан факультету філології

_____ (проф. Голод Р.Б.)

©Копистинська І.М, Марчук Г.І., 2022 рік

© ПНУ, 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>Журналістика</u> (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Напрямок підготовки <u>бЖурналістика</u> (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): _____	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	____-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	____-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		24 год.	__ год.
		Практичні, семінарські	
		36 год.	__ год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		56 год.	__ год.
Індивідуальні завдання:			
__ год.			
Вид контролю:			
залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 40: 60 відсотків.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни:

дослідити джерела виникнення та шляхи розвитку засобів масової інформації в Україні та в різних країнах світу; систематизувати знання про історичні закономірності становлення журналістики.

Завдання дисципліни:

- вивчити основні етапи зародження і розвитку української та зарубіжної журналістики;
- сформулювати систему понятійного апарату;
- виявити спільне й відмінне в розвитку преси і журналістики в різних країнах світу;
- ознайомити з наявною джерельною та історіографічною базою.

Основні результати дослідження:

- застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції: знати основні періоди становлення і розвитку української та світової журналістики; найвідоміших представників світової преси;
- особливості розвитку газетної та журнальної справи протягом XVII–XX ст., передумови виникнення нових ЗМІ.
- виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел: співвідносити конкретне видання чи прізвище журналіста з тією чи іншою епохою розвитку журналістики.
- аналізувати джерела з теорії та історії журналістики як українських, так і авторитетних зарубіжних авторів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, вироблення навиків академічної добросовісності у наукових дослідженнях.

Загальні компетентності - здатність проведення досліджень на

відповідному рівні, до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Комунікація: - зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються; - використання іноземних мов у професійній діяльності

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Історія журналістики як предмет наукового дослідження. Предмет наукового зацікавлення у журналістикознавстві. Об'єкт і предмет журналістики. Журналістика як наука (журналістикознавство) та її найважливіші складові: теорія та історія журналістики. Місце журналістики в сучасному суспільстві.

Тема 2. Передумови виникнення і становлення журналістики. Пражурналістика доби Середньовіччя і Відродження. Ораторство як головний канал масової комунікації античності. Красномовство як словесне мистецтво впливу на масову свідомість. Театральна вистава – одна з найважливіших форм масової комунікації та управління соціальними процесами у стародавній полісній Греції.

Тема 3. Винайдення книгодрукування: перехід від рукописних до друкованих видань. Історія розвитку книгодрукування. Зародження ксилографії у буддійських монастирях. Поява словолитної техніки. Винаходи Йоганна Генсфляйша (Гутенберга) та поява друкарства у багатьох країнах світу.

Тема 4. Європейська журналістика XVIII - початку XIX ст. Упровадження книгодрукування в Україні. Перша друкарня на території України у Львівській братській школі (XV ст.). Відомий майстер Лаврентій Пилипович.

Тема 5. Американська журналістика XVIII- XX ст. Зародження та методологічні проблеми вивчення української журналістики.

Тема 6. Становлення телебачення й радіомовлення в країнах Західної Європи й США.

Тема 7. Формування системи преси Японії та Китаю.

Змістовий модуль 2.

Тема 8. Роль національних видань на Західній Україні.

Тема 9. Історія преси в Україні. Суспільно-політична програма журналу «Основа».

Тема 10. Аналіз нових наукових праць з історії української та світової журналістики. Зародження та методологічні проблеми вивчення української журналістики. Дискусії і полеміки щодо питань періодизації історії української журналістики.

Тема 11. Українська зарубіжна періодика (остання чверть XIX – XX ст.). Національна преса на хвилі визвольних змагань і становлення державності (1917-1920).

Тема 12. Українські ЗМК у боротьбі за державність України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с. р.		л	п	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Історія журналістики як предмет наукового дослідження.	10	4	4			6						
Тема 2. Передумови виникнення і становлення журналістики.	10	2	4			6						
Тема 3. Винайдення книгодрукування: перехід від рукописних до друкованих видань. Історія розвитку книгодрукування. Зародження ксилографії у буддійських	12	2	4			8						

монастирях.												
Тема 4. Європейська журналістика XVIII - початку XIX ст. Упровадження книгодрукування в Україні. Перша друкарня на території України у Львівській братській школі (XV ст.). Відомий		2	4									
Тема 5. Американська журналістика XVIII-XX ст. Зародження та методологічні проблеми вивчення української журналістики.		4	4									
Тема 6. Становлення телебачення й радіомовлення в країнах Західної Європи й США.		2	2									
Тема 7. Формування системи преси Японії та Китаю.	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 1	44	8	24			28						
Змістовий модуль 2.												
Тема 8. Роль національних видань на Західній Україні.	10	2	4			6						
Тема 9. Історія преси в Україні. Суспільно-політична програма журналу «Основа».	10	2	4			6						

Тема 10. Аналіз нових наукових праць з історії української та світової журналістики. Зародження та методологічні проблеми вивчення української журналістики. Дискусії і полеміки щодо питань періодизації історії української журналістики	10	2	2			6						
Тема 11. Українська зарубіжна періодика (остання чверть XIX – XX ст.). Національна преса на хвилі визвольних змагань і становлення державності (1917-1920).	8	2	2			6						
Тема 12. Українські ЗМК у боротьбі за державність України.	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 2	46	10				28						
Усього годин	90	24	36			56						
Модуль 2												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин												

6. Теми лабораторних занять. Згідно з програмою не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Студентський путівник.	8
2	Можливості для студентів ПНУ.	4
3	.Європейська журналістика XVIII - початку XIX ст.	6

	Упровадження книгодрукування в Україні. Перша друкарня на території України у Львівській братській школі (XV ст.).	
4	Перша друкарня на території України у Львівській братській школі (XV ст.).	4
5	Формування системи преси Японії та Китаю.	8
6	Американська журналістика XVIII- XX ст. Зародження та методологічні проблеми вивчення української журналістики.	8
7	Аналіз нових наукових праць з історії української та світової журналістики. Зародження та методологічні проблеми вивчення української журналістики.	6
8	Українська зарубіжна періодика (остання чверть XIX – XX ст.).	8
9	Українські ЗМК у боротьбі за державність України	4

9. Індивідуальні завдання

Тематика реферативних робіт:

- Розглянути історичні передумови виникнення журналістики.
- Розкрити прагматичні явища.
- Описати історію винайдення друкарського верстата та розповсюдження друкарства у світі.
- Розкрити систему наук про журналістику.
- Пояснити основні тенденції розвитку журналістики в Україні.
- Розкрити етапи генези преси та її типологічні ознаки.
- Прокоментувати інформацію – її види і сутність.
- Дослідити зародження періодичних видань, сучасний стан видавництва як у світі, так і в Україні.
- Описати основні й визначальні ідейно-концептуальні засади преси.
- Розглянути творчість найвідоміших публіцистів та їх внесок у розвиток української журналістики.
- Розкрити проблемно-тематичний репертуар книговидання, що найбільше був витребуваним серед читачів у різні історичні епохи.
- Описати фундаментальні дослідження з історії видавничої справи зарубіжних та українських дослідників.

10. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення; наочні – презентація, ілюстрація; практичні – індивідуальні завдання, самостійна робота, практична робота.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Задіяно практикум, спрямований на вироблення навичок самостійної моральної орієнтації майбутніх журналістів у складних професійних ситуаціях.

11. Методи контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, поточного тестування.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100
10	10	10	20	10	10	10	10	10	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

- 1.
2. Методичні вказівки до практичних занять (плани практичних занять).

Питання на екзамен

1. Історія журналістики як предмет наукового дослідження.
2. Предмет наукового зацікавлення у журналістикознавстві.
3. Об'єкт і предмет журналістики. Журналістика як наука (журналістикознавство) та її найважливіші складові: теорія та історія журналістики. Місце журналістики в сучасному суспільстві.

4. Передумови виникнення і становлення журналістики.
5. Пражурналістика доби Середньовіччя і Відродження.
6. Ораторство як головний канал масової комунікації античності. Красномовство як словесне мистецтво впливу на масову свідомість.
7. Театральна вистава – одна з найважливіших форм масової комунікації та управління соціальними процесами у стародавній полісній Греції.
8. Винайдення книгодрукування: перехід від рукописних до друкованих видань.
9. Історія розвитку книгодрукування. Зародження ксилографії у буддійських монастирях. Поява словолитної техніки. Винаходи Йоганна Генсфляйша (Гутенберга) та поява друкарства у багатьох країнах світу.
10. Європейська журналістика XVIII - початку XIX ст.
11. Упровадження книгодрукування в Україні. Перша друкарня на території України у Львівській братській школі (XV ст.). Відомий майстер Лаврентій Пилипович.
12. Американська журналістика XVIII- XX ст.
13. Зародження та методологічні проблеми вивчення української журналістики.
14. Становлення телебачення й радіомовлення в країнах Західної Європи й США.
15. Система імперських утисків і цензурних заборон національної преси в Росії (XIX – поч. XX ст.).
16. Формування системи преси Японії та Китаю.
17. Роль національних видань на Західній Україні.
18. Історія преси в Україні.
19. Суспільно-політична програма журналу «Основа».
20. Аналіз нових наукових праць з історії української та світової журналістики.
21. Зародження та методологічні проблеми вивчення української журналістики.
22. Дискусії і полеміки щодо питань періодизації історії української журналістики.
23. Видання другої половини XIX ст.
24. Репресивні заходи російського уряду проти українського слова й перенесення розвитку української журналістики до Австро-Угорщини.
25. Історія появи видання «Літературно-науковий вісник», етапи його розвитку.
26. Українська зарубіжна періодика (остання чверть XIX – XX ст.).
27. Національна преса на хвилі визвольних змагань і становлення державності (1917-1920).
28. Журналістика України в радянську добу.
29. Преса української політичної еміграції між світовими війнами (1919-1939).

30. Українські ЗМК у боротьбі за державність України.
31. Ідеологічно-тематичні розходження, агітація і пропаганда засобами преси.
32. Українські ЗМК у добу незалежності України.
33. «Відроджена» преса 90-х рр. ХХ ст.

14. Рекомендована література

1. Антофійчук В., Гринівський Т. Історія зарубіжної журналістики : конспект лекцій. Частина перша. Чернівці : Рута, 2008. 100 с. . Англія в памфлеті: Англ. публицист. проза нач. XVIII века : пер. с англ. / сост., авт. предисл. и коммент. И. О. Шайтанов. М. : Прогресс, 1987.
2. Бондаренко Т. Зарубіжна журналістика : навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика». Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014.
3. Гудошник О. Історія виникнення преси : посібник до вивчення курсу. Частина II. Дніпропетровськ : ДНУ ім. О. Гончара, 2015. 25 с.
4. Давиденко Г., Акуленко В. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. К.: Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
5. Еволюція іномовлення в іноземних державах: досвід для України. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1493/>
6. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.) : навчальний посібник. Суми : Вид-во СумДУ, 2010. 285 с.
7. Засоби масової інформації зарубіжних країн : ретроспективний бібліографічний показчик / упоряд. О. К. Мелешенко, Б. К. Черняков. К. : ВПЦ «Київський університет», 2004. 253 с.
8. Історія зарубіжної журналістики : навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальності «Журналістика». Запоріжжя: ЗНУ, 2012. 85 с.
9. Історія зарубіжної журналістики : плани лекцій доц., канд. філол. наук Казакової Тетяни Володимирівни. Х. : Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна, 2002.
10. Пащенко Б. Друкована преса Японії: минуле і сьогодення. URL: <https://www.researchgate.net/publication/319549873Druk>
11. Кирилова О. Концепція персонального журналізму у пресі Сполучених Штатів Америки (історія формування та сучасний аспект проблеми) : Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.01.08. Київ, 2004. 20 с.
12. Мелешенко О., Черняков Б. Чотири століття британської журналістики. Наукові записки Інституту журналістики. Т. 9 (жовтень-грудень). К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2002. С. 191–228.
13. Мелешенко О., Черняков Б. Журналістика Франції. Наукові записки Інституту журналістики. Т. 10 (січень-березень). К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2013. С. 159–212

14. Пащенко В., Пащенко Н. Антична література. К. : Либідь, 2001. 718 с.
15. Різун В. Теорія масової комунікації : підручник для студентів галузі 0303 «Журналістика та інформація». К.: Видавничий центр «Просвіта», 2008. 260 с.
16. Саприкін О. Преса республіки Індія: типологія та вектори розвитку. URL: file:///D:/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B7%D0%BA%D0%B8/bdi_2013
17. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / за ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ «Видавництво «Закарпаття», 2017. 224 с.
18. Спанкерен Кетрін Ван. Література Сполучених Штатів: нарис / пер. з англ. І. Прохорович. К., 1994. 142 с.
19. Срібняк І. Історія журналістики (XVII – XX ст.) : підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. : ВПЦ НаУКМА, вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 304 с

15. Інформаційні ресурси

1. https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/%D0%A1%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D1%83%D1%82%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2019-20-25.10.pdf
2. www.gumer.info/bibliotek_Buks/Gurn/Lazut/3_.php
3. <http://www.lib.ua-ru.net/inode/40135.html>.
3. www.mediakrytyka.info/drukovani/merezheva-etyka-zhurnalistiv.html